

ORIGINAL

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Damjana Kaurinović, kao predsjednika vijeća, Ruže Gligorević, Josipe Lucić, Dragane Tešić i Maide Kovačević, kao članova vijeća, u postupku ocjene usklađenosti Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine sa Statutom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, na sjednici vijeća održanoj dana 09.05.2011. godine, donio je slijedeću

P R E S U D U

Utvrđuje se da član 3. stav 1. tačka 12. alineja 1 Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 3/02, 42/04, 8/06, 3/07, 19/07 i 2/08) nije u saglasnosti sa Statutom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i prestaje da važi od dana objavljivanja ove presude u Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

S. S. iz B. podnio je Apelacionom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Sud) inicijativu za pokretanje postupka za ocjenjivanje statutarnosti člana 3. stav 1. tačka 12. alineja 1 Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. U inicijativi se navodi da se osporenim odredbama navedenog Zakona uspostavlja odgovornost za drugog, te prenose obaveze na drugoga bez izričite volje i pristanka, pa to drugo lice odgovara za poreske obaveze poreskog obveznika na osnovu krvnog, tazbinskog srodstva ili veze usvojenja, bez postojanja druge „validne pravne veze“. Podnosilac inicijative smatra da je ovom odredbom Zakona ugroženo pravo na imovinu („povezanih lica“), pravo na nesmetano korištenje i raspolaganje imovine, a to se pravo umanjuje zbog neke druge punoljetne osobe koja raspolaže svojim postupcima i imovinom. Sporna odredba Zakona je po mišljenju podnosioca inicijative u suprotnosti sa članom 4. stav 1. i članom 13. stav 1. i 4. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 2/10-prečišćeni tekst – u daljem tekstu Statut), odnosno u suprotnosti sa članom 2. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 13. stav 5. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu Konvencija) i protokolom broj I Konvencije.

Razmatrajući navedenu inicijativu Sud je na sjednici održanoj dana 18.03.2011. godine pokrenuo postupak za ocjenjivanje statutarnosti člana 3. stav 1. tačka 12. alineja 1 Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 3/02, 42/04, 8/06, 3/07, 19/07 i 2/08).

Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je dana 27.04.2011. godine dostavila odgovor broj 01.1-05-471/11 od 25.04.2011. godine povodom rješenja o pokretanju predmetnog postupka ocjene statutarnosti. U navedenom odgovoru se prvenstveno ističe da Poreska uprava Brčko distrikta BiH osporenu odredbu primjenjuje i prilikom prinudne naplate novčanih kazni i da u tim postupcima ne pravi razliku između novčanih kazni izrečenih u prekršajnom postupku i poreskih obaveza utvrđenih za preduzetnike i pravna lica kao obaveze proizašle iz poslovanja istih, pa se na takav način stvara pravna nesigurnost i ruše osnovna načela pravnog poretka. Nadalje se u odgovoru iznosi konstatacija u vidu pitanja da li je krvna ili tazbinska veza između dva lica (koji u stvarnom životu mogu da ne ostvaruju nikakve kontakte, kako pravne tako i porodične, odnosno prijateljske) dovoljna da bi se neko ograničio u raspolaganju svojom imovinom i da bi mu se nametnule određene obaveza, pa se slijedom toga postavlja pitanje pravne sigurnosti i zaštite osnovnih načela koje sadrži Statut, Ustav Bosne i Hercegovine, kao i Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama sa svojim protokolima koja ima veću pravnu snagu u odnosu na sve pobrojane akte. U skladu sa prethodno navedenim, zaključak koji slijedi iz dostavljenog odgovora je da primjena osporene odredbe Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta BiH može dovesti do ugrožavanja i povrede odredbi Statuta koje garantuju pravo na mirno i neometano uživanje privatne imovine.

Relevantne odredbe Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine:

Član 3. stav 1. tačka 12. alineja 1

Osim ako je drugačije određeno Poreskim zakonom, „povezano lice“ je:

član porodice poreskog obveznika (u porodicu poreskog obveznika ubrajaju se: supružnik poreskog obveznika, srodnici u pravoj liniji, usvojenici i njihovi potomci.

Član 45. stav 5a

„Povezano lice“ shodno članu 3. stavu 1. tački 15. ovog Zakona odgovara za obaveze poreskog obveznika.

Članom 1. stav 4. Statuta propisano je da je Ustav Bosne i Hercegovine direktno primjenjiv na cijeloj teritoriji Distrikta, a članom 13. stav 1. Statuta je propisano da svako ima pravo da uživa sva prava i slobode garantovane Ustavom i ovim Statutom, a stav 4. iste odredbe propisuje da sva lica na teritoriji Distrikta uživaju prava i slobode koja su im data Konvencijom, pa ta prava i slobode će imati veću pravnu snagu u odnosu na svaki zakon koji je u suprotnosti sa Konvencijom, a sudovi Distrikta će sprovoditi ta prava i slobode u skladu sa postupcima koji su predviđeni zakonima Distrikta. Članom 13. stav 5. Statuta propisano je da svako ima pravo na mirno i neometano uživanje svoje imovine. Ni jednom licu imovina neće biti oduzeta, eksproprisana ili na bilo koji način umanjena bez njegove saglasnosti osim na način predviđen zakonom i u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja opšteg dobra.

Iz sadržine odredbi člana 3. stav 1. tačka 12. alineja 1 i člana 45. stav 5a Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, proizilazi da u postupku naplate poreza (ne precizirajući koju vrstu poreza) poreski organi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine mogu opteretiti (umanjiti) imovinu određenih lica, koja lica ne moraju biti ni u kakvom neposrednom dužničko-povjerilačkom odnosu po pitanju poreskih obaveza, jer ta poreska obaveza nije rezultat poslovanja tih lica ili rezultat dugovanja poreza na imovinu u njihovom vlasništvu.

Kako se ovdje radi o zakonskoj normi prilikom čijeg donošenja je zakonodavac imao u vidu mogućnost umanjenja (lišenja) privatne imovine fizičkih lica, a sa intencijom ostvarivanja opšteg dobra, valjalo je razmotriti da li takav način ispunjenja opšteg dobra ipak povređuje pravo na mirno i nesmetano uživanje privatne imovine, koja povreda bi bila u suprotnosti sa standardima koji su prihvaćeni na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, pa i na teritoriji Brčko Distrikta, u skladu sa članom 13. stav 4. Statuta.

Razmatrajući osporenu odredbu na prethodno opisani način, Sud je mišljenja da bi se primjenom osporene odredbe Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u postupku naplate poreza, a od lica koja ni jednom svojom radnjom (npr. vršenjem poslovne djelatnosti) nisu doprinijela nastanku poreske obaveze, niti su sticala bilo kakvu dobit (ili manji interes) iz radnji koju je vršilo drugo lice, odnosno da bi se primjenom osporene odredbe na lica koja uopšte

nisu vlasnici ili posjednici imovine koja je predmet oporezivanja, vršila povreda prava na mirno i nesmetano uživanje privatne imovine. Ovo znači da krvno srodstvo, zaključenje braka, usvojenje, ne mogu biti sami za sebe dovoljni da bi se samo na osnovu te činjenice opteretila imovina tog lica za poresku obavezu lica koje se s njim nalazi u bračnom odnosu, odnosu usvojenja ili krvnom srodstvu, kada između tih lica ne postoji nikakav međusobni odnos iz kojeg bi proizlazila jača pravna veza koja bi dala konkretan pravni osnov za njihov identičan položaj po pitanju plaćanja poreskih obaveza u smislu osporene odredbe.

U konkretnom slučaju sud je imao u vidu i stav Evropskog suda za ljudska prava, koji je u svojoj odluci u predmetu James i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva (22. februar 1986., serija A broj 98, strana 32, stav 46.) opisao svoj pristup kada razmatra uslov „javnog interesa“ (u Statutu je „javni interes“ formulisan kao opšte dobro) koji je izražen na način „ne samo da mjera kojom se neko lišava imovine mora činjenično i principijelno slijediti legitiman cilj u javnom interesu već mora postojati i razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti, ovaj drugi zahtjev izražen je na drugi način u presudi Sporrong i Lönnroth, kroz pojam pravične ravnoteže koja se mora uspostaviti između zahtjeva od opšteg interesa zajednice i zahtjeva zaštite temeljnih prava pojedinca. Potrebna ravnoteža neće postojati ako data osoba mora da snosi pojedinačan i pretjeran teret“, čime bi se očigledno narušila pravična ravnoteža između opšteg dobra i prava pojedinca na mirno i nesmetano uživanje imovine.

Dakle, sud je mišljenja da se primjenom osporene zakonske odredbe (koja se uz navedeno dodatno i vrlo široko tumači u primjeni) narušava „razuman odnos proporcionalnosti“ između opšteg dobra i pojedinačnog interesa, te da bi lica taksativno navedena u osporenoj odredbi prilikom naplate poreza, u skladu sa članom 45. stav 5a Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, snosila „pojedinačan i pretjeran teret“.

Na kraju, valja naglasiti i činjenicu da član 45. stav 5a Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ne upućuje na primjenu člana 3. stav 1. tačka 12. alineja 1, nego primjenu člana 3. stava 1. tačka 15. tog zakona, što bi impliciralo na činjenicu da odredba člana 3. stav 1. tačka 12. alineja 1 nije u korelaciji sa članom 45. stav 5a, pa samim tim ne bi bilo ni osnova ni za predmetnu ocjenu usklađenosti. Međutim, očigledno je da se radi o formalnoj greški zakonodavca koja je nastala prilikom sačinjavanja konačnog nacrtu zakona, a nakon toga i prilikom objavljivanja u službenom glasniku. Dakle, ciljnim tumačenjem (koji cilj se tumači kao volja zakonodavca)

sadržine odredbe člana 45. stav 5a evidentno je da ista može upućivati samo na član 3. stav 1. tačka 12. alineja 1 Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a koje tumačenje daje i Poreska uprava Brčko distrikta Bosne i Hercegovine prilikom primjene osporene odredbe u pojedinačnim predmetima, a isto prihvata i Apelaciona komisija Brčko distrikta BiH (kao drugostepeni organ) što se može utvrditi iz rješenja tih organa broj 04.3-14-3-9207/09 od 19.11.2009. godine i rješenja UP-II-01.7-14-000794/09 od 10.12.2009. godine, koje akte je podnosilac inicijative dostavio prilikom podnošenja iste.

Na osnovu navedenog Sud je utvrdio da je član 3. stav 1. tačka 12. alineja 1 Zakona o poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u suprotnosti sa članom 13. stav 4. i 5. Statuta.

Stoga je Sud odlučio kao u izreci presude u skladu sa članom 26. stav 1. i člana 38. stav 1. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 097-0-OUS-10-000001

Brčko, 09.05.2011. godine

ČLANOVI VIJEĆA:

PREDSJEDNIK VIJEĆA,

1. _____
Ruža Gligorević

Damjan Kaurinović

2. _____
Josipa Lucić

3. _____
Dragana Tešić

4. _____
Maida Kovačević